

Priština, dana 21. decembra 2020.godine

G. Fehmi Mehmeti, Guverner
Centralna Banka Kosova

PISMO PREPORUKE

Žalba br. 334/2020 protiv Centralne Banke Kosova

Poštovani g. Mehmeti,

Ombudsman, u skladu sa članom 16, stav 1 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, i u skladu sa članom 10, Zakona br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima, dana 2. juna 2020. godine, primio je od g. Besnik Krasniqi, novinar novine "Koha ditore", žalbu koja je podneta protiv Centralne Banke Kosova (CBK), zbog pristupa javnim dokumentima.

Na osnovu informacija koje ima na raspolaganju Institucija Ombudsmena i navoda podnosioca žalbe, dana 9. decembra 2019. godine, on se obratio CBK-u sa zahtevom za pristup: *“Odlukama Centralne Banke Kosova o odobrenju spoljnog revizora za ove dve kategorije institucija: Osiguravači, posrednici u osiguranju, obrađivači šteta i Kosovski biro osiguranja; kao i Banke, nebankarske finansijske institucije i mikro finansijske institucije“*. Kao odgovor na njegov zahtev, podnosilac žalbe je od CBK dobio samo neke podatke ali ne o dokumenta koja su tražena. Dana 25. februara 2020. godine, list „Koha Ditore“ ponovo se obratio CBK u vezi sa traženim dokumentima, međutim nije dobio odgovor.

Dana 16. juna 2020. godine, Ombudsman se obratio pismom CBK-u i tražio informacije u vezi sa radnjama koje je CBK preduzela i/ili radnjama koje je planirala da preduzme u vezi sa zahtevom podnosioca žalbe za pristup traženim dokumentima, u skladu sa zakonskim odredbama na snazi.

Dana 1. jula 2020. godine, Ombudsman je dobio odgovor od CBK, kojim je obavešten da je CBK odobrila podnosiocu žalbe pristup listi sa svim imenima spoljnih revizora, koja je usvojena od strane CBK, za osiguravače, posrednike u osiguranju, one koji obrađuju štete, Kosovski biro osiguranja (KBS), banke i finansijske institucije. Takođe je obavestio da su ovi podaci javni i mogu se naći u godišnjim izveštajima svih finansijskih institucija u kojima se objavljuje izveštaj spoljnog revizora. Dok što se tiče odluka CBK-a za odobrenje spoljnog revizora za ove kategorije institucija, kao što su: osiguravači, posrednici u osiguranju, obrađivači šteta i KBS; kao i banke, nebankarske finansijske institucije i mikro finansijske institucije, u odgovoru se navodi da su to poverljivi dokumenti na osnovu člana 74. Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj Banci Republike Kosovo (Zakon o CBK). Dalje, CBK podseća da je Zakon o CBK specijalan zakon koji definiše odgovornosti i dužnosti CBK-a.

Dana 4. septembra 2020. godine, Ombudsman se ponovo obratio pismom CBK-u i tražio informacije o nivou klasifikacije dokumenata koje je tražio podnosilac žalbe, u skladu sa Zakonom br. 03/L-178 o klasifikaciji informacija i verifikaciji bezbednosti. Dana 25. septembra 2020. godine, Ombudsman je dobio odgovor od CBK-a, koji se, između ostalog, poziva na Zakon o CBK i na odredbe ovog zakona o poverljivosti (član 74) u vezi sa ne javnim informacijama CBK (član 74, stav 1, stav 2. i pod-stav 2.1), Unutrašnjeg Pravilnika o poverljivosti, kao i člana 2. Zakona br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima, shodno kojeg se zaključuje da su informacije koje zahteva podnosilac žalbe poverljive.

Ovom prilikom Ombudsman ističe da su zahtevi za pristup javnim dokumentima koji su upućeni javnim institucijama od strane građana, civilnog društva, medija itd., zahtevi koji se zasnivaju na ustavnim i zakonskim garancijama u zemlji. Ustav, u članu 41, stav 1, definiše: *“Svako lice uživa pravo pristupa javnim dokumentima”*; dok u stavu 2, propisuje: *“Dokumenta koje poseduju javni i državni organi, su javna, osim onih kojima je pristup zakonom ograničen, zbog privatnosti, poslovnih tajni ili informacija koje su klasifikovane kao poverljive.”*

Dok Zakon br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima (ZPJD) u članu 1, prosleđuje duh člana 41, Ustava, po kome: *“Ovaj zakon garantuje svakom licu pravo, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, na pristup javnim dokumentima, proizvedenim, primljenim, držanim ili kontrolisanim od strane javnih institucija, kao i pravo na ponovnu upotrebu dokumenata javnog sektora.”*

Pravo da bude informisan je pravo garantovano Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima, članom 19, koji propisuje: *„Svako ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja, što obuhvata i pravo da ne bude uznemiravan zbog svog mišljenja, kao i pravo da traži, prima i širi obaveštenja i ideje bilo kojim sredstvima i bez obzira na granice.“*

Slobodu uzimanja i davanja informacija predviđa i član 10. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima (ESLJP) - [Sloboda izražavanja]: *“Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu posedovanja sopstvenog mišljenja, primanja i saopštavanja informacija i ideja bez mešanja javne vlasti i bez obzira na granice...”*

Postupanje sa zahtevima za pristup javnim dokumentima je zakonska obaveza za sve subjekte koji vrše javna ovlašćenja. Shodno tome, zahtevi za pristup javnim dokumentima, koji se podnose institucijama koje vrše javna ovlašćenja, ne mogu se tretirati drugačije, osim kao što je definisano u važećim zakonskim odredbama koje spadaju u oblast svakodnevnih poslova javne i državne administracije.

Pored toga, zahtev podnosioca žalbe za pristup javnim dokumentima odnosi se na dokumente koji su u interesu šire javnosti i moraju biti dostupni dokumenti/dostupne informacije, u skladu sa važećim zakonskim odredbama. Dokumenti koje traži podnosilac žalbe su odluke za odobrenje spoljnih revizora, dakle to su proceduralni dokumenti koji se odnose na proceduralnim radnjama CBK.

Štaviše, CBK je podnosiocu žalbe obelodanio potpunu listu sa svim imenima spoljnih revizora koju je usvojio za osiguravače, posrednike u osiguranju, one koji obrađuju štete, KSB, banke i institucije. Konstatacija CBK-a da su odluke kojima su odobrene ove kategorije

institucija poverljive nije zasnovan na zakonskim odredbama koje određuju način i nivo klasifikacije.

Ombudsman naglašava da CBK-a nije pružila informacije u vezi sa nivoom klasifikacije dokumenata prema Zakonu br. 03/L-178 o klasifikaciji informacija i verifikaciji bezbednosti. Ne klasifikacija dokumenata prema pravnim odredbama definisanim Zakonom br. 03/L-178 o klasifikaciji informacija i verifikaciji bezbednosti otvara put samovolji u odlučivanju o odobravanju ili odbijanju pristupa javnim dokumentima. Pravo na pristup javnim dokumentima je pravo zagarantovano Ustavom, a ograničenje bi trebalo da bude izuzetak.

Ombudsman procenjuje da su izuzeci prava na pristup dokumentima utvrđeni ZPJD-om. Dok se informacije mogu ograničiti samo u svrhu zaštite legitimnih javnih, životnih ili drugih legitimnih privatnih interesa kako je definisano važećim zakonodavstvom.

Ombudsman procenjuje da su izuzeci prava na pristup dokumentima definisani Zakonom o pristupu javnim dokumentima, dok se informacije mogu ograničiti samo u svrhu zaštite legitimnih javnih, životnih ili drugih legitimnih privatnih interesa kako je definisano važećim zakonodavstvom.

Pravo pristupa javnim dokumentima svake osobe, kao i garancija i ispunjenje ovog prava od strane javnih institucija, jedan je od temelja demokratskih i transparentnih institucija. Otvorenost podataka i transparentnost u javnom sektoru služe za odgovornost prema javnosti, za socijalni, ekonomski i demokratski razvoj i napredak.

Ombudsman zaključuje da u navedenom slučaju CBK-a nije uspela da ispuni svoje obaveze u vezi sa omogućavanjem, odnosno odobrenjem pristupa javnim dokumentima u saglasnosti sa zahtevom podnetim od strane žalioaca, pravo koje je garantovano domaćim aktima i međunarodnim instrumentima.

U svrhu poboljšanja i uvažavanja prava na pristup javnim dokumentima, kao ustavno i zakonsko pravo, kako bi građani ovo pravo koristili kao moćno sredstvo za kontrolu rada državnih organa, što bi uticalo na poboljšanje rada državnih organa i povećanje transparentnosti i odgovornosti, Ombudsman, u skladu sa članom 135, stav 3 Ustava Republike Kosovo:

PREPORUČUJE

Centralnoj Banci Kosova:

- *Da razmotri zahtev podnosioca žalbe, i da istome pruži pristup javnim dokumentima u skladu sa Zakonom br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima, i u skladu sa relevantnim zakonodavstvom na snazi.*
- *Da odluči o klasifikaciji ili ne informacija/dokumenata, u trenutku kada izdaje ta dokumenta, u skladu sa obavezama iz Zakona br. 03/L-178 o klasifikaciji informacija i verifikaciji bezbednosti.*

- ***Da sastavi spisak dokumenata/informacija koja su već proizvedena, u skladu sa kriterijumima klasifikacije i drugim specifikacijama shodno Zakonu br. 03/L-178 o klasifikaciji informacija i verifikaciji bezbednosti.***

U skladu sa članom 132, stav 3 Ustava Republike Kosovo („Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom“) i člana 28 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu („Autoriteti, kojima je Ombudsman uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, [...] treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja“), ljubazno vas molimo da nas informišete o radnjama koje ćete preduzeti u vezi sa ovim pitanjem.

S poštovanjem,

Naim Qelaj
Ombudsman